

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae

Charlas, Antoine

Leodii, 1684

Cap. VI. De autoritate Concilii generalis, de Appellationibus à Papa ad futurum Concilium, necnon de receptione, ac publicatione Conciliorum generalium in Gallia ad cap. 12. 13. 14. Puteani.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38227

6. Sed Synodus Turonensis secunda anni 567. quam citat num. 5. non relatis ejus verbis, docet Can. 21. omnibus illis nominibus solum consensum esse intelligendum. Etenim quamvis Episcopi Concilii Aurelianensis primi dicant *Clodoveum gloriosissimum Regem omnes Sacerdotes ad Concilium venire IVSSISSE.* Concilium Turonense idem ita exprimit; *In Synodo Aurelianense, quam invictissimus Rex Clodoveus fieri SUPPLICAVIT.* Ubi jussione supplicationem interpretatur: utrumque autem idem significat, scilicet consensum, quo nomine, omnium maxime proprio, utitur Concilium Arvernense, ut diximus.

7. Ampliorem in Conciliis autoritatem exercuerunt Principes secundæ Dynastiæ. Verum id sine summorum Pontificum assensu, imò & rogatu factum non fuisse ostendemus, ubi de Capitularibus Regum Francorum differemus lib. 11.

8. Quæ tertio loco afferuntur ex Curiarum sæcularium documentis, sicut & alia quamplurima, quæ in hoc volumine sparsa sunt, arguunt tantum Ecclesiasticam autoritatem maximum in Gallia detrimentum posterioribus sæculis passam fuisse, ac Laicos Episcoporum, & Synodorum potestatem ferè omnem ad se pedetentim traxisse; Episcopos autem, si quid præter antiquam Ecclesiæ libertatem, & Canonicam disciplinam admiserunt, vel invitos cessisse, vel non debere in exemplum proponi, utpotè qui à majoribus fuerint degeneres.

9. Quæ ad Concilia præsertim Gallicana spectant, fusiùs disputabuntur inferiùs lib. 11. occasione Domini de Marca.

C A P U T . V I .

De autoritate Concilii generalis, de Appellationibus à Papa ad futurum Concilium, nec non de receptione, ac publicatione Conciliorum generalium in Gallia ad capp. 12. 13. 14. Puteani.

1. **E**X comparatione summi Pontificis cum Conciliis generalibus, de qua in lib. 5. disputatum est, colligi potest, quid judicandum sit de iis, quæ cap. 12. & 13. probanda sunt.

640 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
fufcipit Puteanus. Sufficit hic circa ejus probationes animad-
vertere poffe omnes in eum retorqueri, ac juxta ejus metho-
dum illa ipfa exempla in favorem summorum Pontificum con-
verti. Sunt enim exempla Epifcoporum, aut Principum sum-
mis Pontificibus repugnantium, quibus opponitur autoritas
summorum Pontificum in illis ipsis cafibus Epifcopis, aut
Principibus præcipientium. An non æquius est præfumere in
hujusmodi difceptationibus fupremos Ecclefiæ Paftores rectè
egiffe, quàm inferiores jure reftitiffe, nifi aliudè contra-
rium evidenter demonftratur.

2. Sunt aliqua ex iis exemplis magis fufpecta, ita quod
num. 2. ex Glabro Rodulpho refertur, falſum eſſe inferius
videbimus, & ex parte colligemus ex ipſo Domino de Mar-
ca, qui eà etiam autoritate utitur.

3. Capite 13. Appellationum à ſummo Pontifice ad Con-
cilium profert exempla, quorum omnium vetuſtiſſimum,
faltem pro Gallia, eſt Philippi Pulchri, quem nemo eorum,
qui ſanctam Sedem & Papam, ut par eſt, colunt, imitatione
dignum judicabit, cum nullus ex Francorum Regibus tam
injurioſè ſummu Pontificem habuerit. Ejuſmodi res, ut
obliterarentur tanquam ſibi totiſque Gallia probroſa, ma-
ximopere conatus eſt ipſemet Philippus. Itaque qui eas in
memoriam hominum revocant, quaſi eſſent laude digna,
Regis illius honori apud veros Chriſtianos plurimum detra-
hunt, ac erga ſanctam Sedem, & Chriſti Vicarium, ſe non
rectè affectos produunt. Quis enim ignorat, Regem illum,
licet ei Benedictus XI. cenſurarum omnium abſolutionem
ultrò conſeſſiſſet, Clementem V. ad Pontificiam Dignita-
tem variis artibus evehendum curaffe, ut pleniorẽ conſe-
queretur remiſſionem. Hanc enim primam ab eo conditionem
exegit. Bulæuſiſtor. Univerſ. Pariſ. tom. 4. ad an. 1305.
rem ita narrat; Rex (Philippus IV.) aliàs ſibi inſenſum Bertrandum
ad oppidum Angelinam in Sanctonibus evocat, monet que agerentur, paſſim
inito eum Sacramento adegiffe dicitur, ut quinque capita ſibi, ſi Pontifex fe-
ret, concederet. Primum amplam veniam capti Bonifacii, laſca; Maſſiſſati
Pontificia. Ac re ipſa multa in actis Pontificiis ad illud diſſi-
dium pertinentia juſſu Clementis V. deleta ſunt.

4. Sed nec illud prætermittendum eſt, quod Philippus, etiam
que

que adherentes à Bonifacio VIII. appellantes, supponebant eum non esse legitimum Pontificem, conscii scilicet appellationem suam alioquin omni colore fore carituram. Quod ex eo etiam colligitur, quod ad futurum legitimum Pontificem, perinde atque ad Concilium appellabant, ut habetur in instrumentis à Puteano exscriptis. In primo, de Pontificis Accusatoribus ista leguntur. *Moti, ut dicebant fervore fidei, sincera devotionis affectu, & zelo charitatis indulti, sacrosancta Romana, ac universali Ecclesia Matri sua, quam sub dicti Domini Bonifacii presidentia periculo deprimi, ac deformationem enormem, & jacturam pati dicebant, conpatientes ab intimis, ac Christiana fidei, in qua salus animarum consistit, & qua suis temporibus, proh dolor, miserabiliter contabescit, & deperit, ut dicebant, periculo condolentes, ad ipsius Ecclesie & totius Christianitatis salubre regimen, & bonum statum ac reparationem, & exaltationem Catholicae fidei votis, ut dicebant, ferventibus intendentes (necessaria erat verborum illorum, ut dicebant, frequens repetitio: est enim difficile creditu Accusatores Bonifacii, zelo, quem præ se ferebant, verè motos fuisse) maxime, cum eidem Ecclesie, fidei fundamento, & animarum salutis summè expediat, ut Domini gregis ovili, non NISI VERVS, ET LEGITIMVS, AC VERE ET LEGITIME PASTOR PRÆSIT.*

5. Ipsi autem deliberantes sic concludunt; *Pro nobis, Ecclesiis, Parochis, & subditis nostris, ac pro nobis adherentibus, seu adherere volentibus in hac parte, ad prædictum Concilium congregandum, & AD FUTUREM VERVM, ET LEGITIMVM SVMMVM PONTIFICEM, & ad illum, vel illos, ad quem vel quos, de jure fuerit appellandum, provocamus, & appellamus, &c.* Idem observare licet in aliis instrumentis, ut in appellatione ipsiusmet Philippi, quæ refertur num. 5. ejusdem capituli, in appellatione diversarum Civitatum linguæ Occitanæ, quæ habentur ibidem articulo 7.

6. Post tempus schismatis, cujus sæpè facta est mentio (ut videas quâ occasione, nempe dissidiorum, vel schismatis natum sit genus illud appellationum) appellarunt etiam alii Reges; sed eorum consilium intelligitur ex titulo præfixo litteris Ludovici XI. datis 20. Novembris 1478. & exscriptis in eodem capite 13. num. 12. nimirum facultatem dari Legatis Regiis appellandi ad Concilium futurum, si Papa negaret, quod ex parte Regis rogaretur, aut vellet contra
M m m m ipsum

642 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
ipsum, eiusve subditos procedere. Hujus Principis technam
detegit Henricus Spondanus ad an. 1478. num. 8. his ver-
bis; *Quod videlicet, (ut putatur) NON TAM HÆC SERIO AGE-
RET, QVAM VT SCRVPVLVM PONTIFICI MOVERET in gra-
tiam Florentinorum, HVIVSMODI SIMVLATIONVM INSIGNIS AR-
TIFEX, &c.*

7. Non ita constans est inter Gallos doctrina sanctæ Sedis
privilegiis aduersa, quin unius articuli obliuiscantur, etiam
dum alium statuere nituntur. Ludovicus XI. in prædictis Litteris
appellationem ad Concilium summo Pontifici minatur,
ut propositum sibi finem consequatur; sed ei facultatem tribuit,
Principes Turcæ bellum inferre recusantes, abjiciendi, & puniendi.
Sed quomodo poterit Papa renitentes plectere, si ipsis liceat à Pontifice ad Concilium generale appellare,
ad quod tamen provocat Ludovicus, si non plectat? utram
appellationem admittet? An Ludovici, an reuentium Turcæ
bellum indicare? utramque non poterit, quia contrariæ erunt.
En verba Ludovici; *Ut pacem cum illustissima Liga velit (Papa) componere, illam tueri, & defendere à dicto illo perfido Turco,
& aliis infidelibus, & nullos Confederatos, seu cum ipso perfido Turco,
& immanissimo intelligentiam, aut abstinentiam Guerra habentes sustinere, aut
illis favorem exhibere: QVIN IMO TALES TANQVAM REOS CRIMINIS
LÆSÆ MAIESTATIS DIVINÆ, ABJICERE, AVT PVNIRE: & casu, quo ipse summus Pontifex præmissa facere denegaverit,
seu plus debito distulerit, vel aliqua in contrarium præmissorum, aut aliquid
contra eos, Regnum, & Regniculas nostros fecerit, seu in futurum attentat
presumpserit, ad intimandum, & appellationem ab ipso interjectam in
Congregatione prædicta Aurelianis, & de novo si opus fuerit, appellandum ab ipso
summo Pontifice malè consulto ad eundem summum Pontificem benè consultum,
seu præfatum proximum futurum Concilium universalis Ecclesiæ, &c.*

8. Adhæsit Universitas Parisiensis appellationi Philippi IV,
& ipsa etiam aliquando ex eo tempore, quo cœperunt plures
ejus Doctores Concilium summo Pontifici præponere, pro
suis juribus appellavit. Sed notanda est formula, ejus præsertim
instrumenti, quod refertur à Puteano num. 5. *A sanctissimo nostro
Papa Innocentio VIII. minùs debite consulto, AD SE IPSVM MELIUS
CONSVLENDVM, ET AD SANCTAM SEDEM APOSTOLICAM ETIAM MELIUS
CONSVLENDAM, nec non ad sacrosanctam Synodum*

Synodum universalem celebrandam, illamque, vel illos, ad quem, seu ad quos de jure provocare, & appellare nobis licet, in his scriptis, tam pro nobis, quam pro nostris adherentibus, & adhaerentibus, quam etiam pro Vicariis ditorum Magistrorum, Doctorum, & Scholarium, eorumque, in beneficiis Divinis deservientium provocamus, & appellamus. Illa ad diversos Judices appellatio innuere videtur dubitare, appellantes, an ad alium, quam ad Papam melius consulendum, & ad sanctam Sedem Apostolicam etiam melius consulendam de jure provocare, & appellare ipsis liceat.

9. Citat quidem in fine dicti capitis 13. appellationes aliorum extra Galliam Principum, sed nihilò laudabiliores. Prima, & antiquior quam Philippi Regis, est Friderici II. Imperatoris, seu ejus Legati, quem cæteri Principes imitati videntur. Verùm Friderici Legatus non à Papa ad Concilium, sed à Concilio generali, scilicet Lugdunensi primo ad aliud generalius provocavit, sub eo prætextu, (qui à quovis facile poterit obtendi, ut omnia Ecclesiastica judicia eludat) quod illud non esset satis generale.

10. Libera erit omninò Gallia, sed à justitia, si posteriores quidam ejus libertatis vindices audiantur. Nam si Pontificis Decreta non arrideant, vel omninò contemnentur, utpotè offendentiã regulas, mores, & instituta à Regno, & Ecclesia Gallicana recepta, vel ab eis ad futurum Concilium provocabitur: Concilii autem Decreta non recipientur, atque adeò non obligabunt juxta illorum Scriptorum doctrinam. Non hæc quidem protuli, inquit Joannes Gerbasius dissert. de Causis majoribus art. 12. num. 6. ut ab hac Tridentini Concilii singulari lege eximantur Galli, cum ne ulla quidem alia, acceptationis defectu, eos liget. Egrè ferrent hæc verba aures verè Catholicæ à Procuratore Regio prolata; sed quis à Theologo possit hæc audire? Quid igitur, acceptatio à Clero facta nullam inducit obligationem? Itanè mutata est postremis his temporibus autoritas Conciliorum Oecumenicorum? Clerus Gallicanus anno 1625. Parisiis congregatus professus est, se teneri ad observationem Concilii Tridentini, Gerbasius è contra nullà ejus lege Gallos ligari affirmat.

11. Falsum est, ut in 2. lib. demonstravimus, acceptationem esse necessariam, ut lex justa obliget: & falsum est nullam Concilii Tridentini legem fuisse acceptatam in Gallia.

644 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
Utramque falsitatem evertit Decretum Cleri Gallicani præ-
dicto anno 1625. editum tom. 1. Actorum Cleri, & à Puteano
cap. 14. num. 3. relatam. Ejus Decreti verba Latinè reddita,
sunt ista; „Cardinales, Archiepiscopi, Episcopi, Prælati, &
„alii Ecclesiastici Viri, repræsentantes Clerum universum
„Franciæ, congregati annuente Rege, Parisiis in Conventu
„Augustinianorum, post maturam circa publicationem Con-
„cilii Tridentini deliberationem unanimiter agnoverunt, &
„declararunt, agnoscunt, & declarant, se obligari pro suo
„officio, & conscientia ad recipiendum, sicut re ipsâ rece-
„perunt, & recipiant præfatam Concilium, & spondent se
„illud observaturos, quantum possunt per functionem suam
„& autoritatem spiritualem & Pastoralem; Quæ deliberatio
singulorum subscriptionibus, ac juramento ad sancta Evan-
gelia, confirmata fuit. Recepit igitur tunc temporis Clerus
Gallicanus Concilium Tridentinum, & professus est, se te-
neri non solum ad observandum Concilium, postquam illud
acceptasset, sed etiam ad illud acceptandum. Augustissimus erat
cætus; siquidem aderant tres Cardinales, quinquaginta Epif-
copi, triginta verò secundi ordinis. Non fuit præceptus deli-
beratio, cum antea sæpissimè, vehementissimèque infestissent
Prælati apud Reges, ut reciperetur Concilium, quod testan-
tur acta Cleri quamplurima, citata à Puteano, ubi supra;
acceptatum præterea fuit in variis Conciliis Provincialibus.

12. At non fuit acceptatum à Rege; ne id quidem verum
usquequaque est, quandoquidem multa ejus decreta in ordi-
nationes Regias translata sunt, sed quare non fuit absolute
receptum. Causas in primo libro notavimus. Hoc tantum mo-
nemus eos, qui vim legum Ecclesiasticarum à Principum ar-
bitrio pendere volunt, ut considerent quantum periculi subi-
tura sit Religio, si Principes mali extiterint.

13. Oblitus est Puteanus in hoc capite protestationis à se
factæ in præfatione ad Lectorem. Ibi enim ait; „summo perè
„cautum est, ne quid ex actis deduceretur, aut quæ inde se-
„quantur, declararentur. *Faciet quisque, ut sibi videbitur.* In hoc
„autem cap. 14. num. 2. relatâ declaratione Caroli VII. Fran-
„corum Regis, addit; Ex hoc instrumento infertur, Decreta
„Conciliorum generalium, quæ ad politiam spectant, effectum
„in

in Francia non fortiri, nisi Regum nostrorum edicta accedant. De facto dumtaxat eum loqui crederem, nisi titulo capituli ad Conciliorum generalium receptionem & publicationem in Francia, non solum permissionem, sed etiam auctoritatem Regis concurrere statuisset.

14. Cæterum in pluribus famosæ Pragmaticæ Sanctionis locis indicatur non ita liberum esse Galliæ, decreta Conciliorum generalium respuere, vel immutare, v. g. in litteris, quæ decreta præcedunt, habetur hæc declaratio. *Sacræ Basileensis Synodi decreta, ordinationes, & statuta, aliqua simpliciter, ut jacent, alia vero cum certis modificationibus, & formis non hastitatione potestatis, & auctoritatis condentis, & promulgantis, ipsius scilicet Sacræ Basileensis Synodi, sed quatenus commoditatibus, temporibus, & moribus Regionum, & personarum sæpe factorum nostrorum Regni ac Delphinatus congruere, convenireq; conspexerunt, prout inferius plenius annotatur, & inseritur, illic & indilate recipienda consenserunt, & acceptanda deliberaverunt.* Circa varia etiam Decreta Congregatio Gallicana, dum illa temperanda censet, ad Concilium recurrendum monet, ac generatim in conclusione ait; *Illæ Decreta, circa quæ fuerunt factæ prænotatæ modificationes, acceptantur: prout etiam acceptantur. SVB SPE SCILICET, QVOD IPSÆ MODIFICATIONES PER SACRVM CONCILIVM ADMITTENTVR; PRO QVO REGII ORATORES INSTAVNT VICE REGIA, ET ECCLESIAE REGNI, ET DELPHINATVS.*

C A P U T VII.

Percurruntur octo capita Puteani, scilicet à 15. ad 22.

1. Quoniam quæ ad Prælaturarum dispositionem pertinent, per concordata inter Leonem X. Papam, & Franciscum I. Regem Francorum, sunt constituta, supervacuum esset, & Lectoribus prolixitate ingratum, singulorum, quæ Puteanus cap. 15. affert de anteriori Franciæ praxi, examen.

2. Materia Regaliæ, de qua agitur à Puteano cap. 16. tam diligenter, tamque eruditè versata fuit, scriptis, tum Latinè, tum Gallicè tractatibus, ut nihil illi lucis accedere posse